

శ్రీమద్ భగవద్ గీత ద్వితీయోఽధ్యాయః

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః ।

సంజయ ఉవాచ ।

తం తథా కృపయావిష్టమశ్రుపూర్ణాకులేక్షణమ్ ।
విషీదంతమిదం వాక్యమువాచ మధుసూదనః ॥ ౧ ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

కుతస్త్వా కశ్మలమిదం విషమే సముపస్థితమ్ ।
అనార్యజుష్టమస్వర్గమకీర్తికరమర్జున ॥ ౨ ॥

క్లైబ్యం మా స్మ గమః పార్థ నైతత్త్వయుపపద్యతే ।
క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ పరంతప ॥ ౩ ॥

అర్జున ఉవాచ ।

కథం భీష్మమహం సాంఖ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన ।
ఇషుభిః ప్రతియోత్సామి పూజార్థావరిసూదన ॥ ౪ ॥

గురూనహత్వా హి మహానుభావాన్సేయో భోక్తుం బైక్ష్యమపీహ లోకే ।
హత్వార్థకామాంస్తు గురునిహైవ భుంజీయ భోగాన్లరుధిరప్రదిగ్ధాన్ ॥ ౫ ॥

న చైతద్విద్యుః కతరన్నో గరీయో యద్వా జయేమ యది వా నో జయేయుః ।
యానేవ హత్వా న జిజీవిషామస్తేలివస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః ॥ ౬ ॥

కార్యణ్యదోషోపహతస్వభావః పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మసంమూఢచేతాః ।
యచ్ఛ్రేయః స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్నే శిష్యస్తేహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్ ॥ ౭ ॥

న హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్యాద్యచ్ఛోకముచ్ఛోషణమింద్రియాణామ్ ।
అవాప్య భూమావసపత్నమృద్ధం రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యమ్ ॥ ౮ ॥

సంజయ ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యా హ్యపీకేశం గుడాకేశః పరంతప |
న యోత్య ఇతి గోవిందముక్త్యా తూష్ణీం బభూవ హ || ౯ ||

తమువాచ హ్యపీకేశః ప్రహసన్నివ భారత |
సినయోరుభయోర్మధ్యే విషీదంతమిదం వచః || ౧౦ ||

శ్రీభగవానువాచ |
అశోచ్యానన్వశోచస్త్వం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే |
గతాసూనగతాసూంశ్చ నానుశోచంతి పండితాః || ౧౧ ||

న త్వేవాహం జాతు నాసం న త్వం నేమే జనాధిపాః |
న చైవ న భవిష్యామః సర్వే వయమతః పరమ్ || ౧౨ ||

దేహినోఽస్మిన్యథా దేహీ కౌమారం యౌవనం జరా |
తథా దేహాంతరప్రాప్తిర్ధీరస్తత్ర న ముహ్యతి || ౧౩ ||

మాత్రాస్పర్శాస్తు కౌంతేయ శీతోష్ణసుఖదుఃఖదాః |
ఆగమాపాయినోఽనిత్యాస్తాంస్తీతిక్షస్య భారత || ౧౪ ||

యం హి న వ్యథయంత్యేతే పురుషం పురుషర్షభ |
సమదుఃఖసుఖం ధీరం సోఽమృతత్వాయ కల్పతే || ౧౫ ||

నాసతో విద్యతే భావో నాభావో విద్యతే సతః |
ఉభయోరపి దృష్టోఽతస్త్వనయోస్తత్త్వదర్శిభిః || ౧౬ ||

అవినాశి తు తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతమ్ |
వినాశమవ్యయస్యాస్య న కశ్చిత్కర్తుమర్హతి || ౧౭ ||

అంతవంత ఇమే దేహా నిత్యస్కోక్తాః శరీరిణః |
అనాశినోఽప్రమేయస్య తస్మాద్వ్యధ్యస్య భారత || ౧౮ ||

య ఏనం వేత్తి హంతారం యశ్చైనం మన్యతే హతమ్ |
ఉభౌ తౌ న విజానీతో నాయం హంతి న హన్యతే || ౧౯ ||

న జాయతే మ్రియతే వా కదాచిన్నాయం భూత్వా భవితా వా న భూయః |
అజో నిత్యః శాశ్వతోఽయం పురాణో న హన్యతే హన్యమానే శరీరే || ౨౦ ||

వేదావినాశినం నిత్యం య ఏనమజమవ్యయమ్ |
 అథం స పురుషః పార్థ కం ఘాతయతి హంతి కమ్ || ౨౧||
 వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ నవాని గృహ్లాతి నరోఽపరాణి |
 తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణాన్యన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ || ౨౨ ||

నైనం ఛిందంతి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః |
 న చైనం క్షేదయంత్యాపో న శోషయతి మారుతః || ౨౩ ||

అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమక్షేద్యోఽశోష్య ఏవ చ |
 నిత్యః సర్వగతః స్థాణురచలోఽయం సనాతనః || ౨౪ ||

అవ్యక్తోఽయమచింత్యోఽయమవికార్యోఽయముచ్యతే |
 తస్మాదేవం విదిత్వైనం నానుశోచితుమర్హసి || ౨౫ ||

అథ చైనం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసే మృతమ్ |
 తథాపి త్వం మహాబాహో నైవం శోచితుమర్హసి || ౨౬ ||

జాతస్య హి ద్రువో మృత్యుర్ద్ధవం జన్మ మృతస్య చ |
 తస్మాదపరిహార్యేఽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి || ౨౭ ||

అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత |
 అవ్యక్తనిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా || ౨౮ ||

ఆశ్చర్యవత్పశ్యతి కశ్చిదేనమాశ్చర్యవద్వదతి తథైవ చాన్యః |
 ఆశ్చర్యవచ్చైనమన్యః శృణోతి శ్రుత్వాప్యేనం వేద న చైవ కశ్చిత్ || ౨౯ ||

దేహీ నిత్యమవద్యోఽయం దేహీ సర్వస్య భారత |
 తస్మాత్సర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి || ౩౦ ||

స్వధర్మమపి చావేక్ష్య న వికంపితుమర్హసి |
 ధర్మాద్ధి యుద్ధాచ్ఛ్రయోఽన్యతకత్రియస్య న విద్యతే || ౩౧ ||

యద్యచ్ఛయా చోపపన్నం స్వర్గద్వారమపావృతమ్ |
 సుఖినః కత్రియాః పార్థ లభంతే యుద్ధమీదృశమ్ || ౩౨ ||

అథ చేత్త్వమిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం న కరిష్యసి |
 తతః స్వధర్మం కీర్తిం చ హిత్వా పాపమవాప్స్యసి || ౩౩ ||

అకీర్తిం చాపి భూతాని కథయిష్యంతి తేలివ్యయామ్ |
సంభావితస్య చాకీర్తిర్మరణాదతిరిచ్యతే || ౩౪ ||

భయాద్రణాదుపరతం మంస్యంతే త్వాం మహారథాః |
యేషాం చ త్వం బహుమతో భూత్వా యాస్యసి లాఘవమ్ || ౩౫ ||

అవాచ్యవాదాంశ్చ బహూన్వదిష్యంతి తవాహితాః |
నిందంతస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖతరం ను కిమ్ || ౩౬ ||

హతో వా ప్రాప్స్యసి స్వర్గం జిత్యా వా భోక్త్యసే మహీమ్ |
తస్మాదుత్తిష్ఠ కౌంతేయ యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః || ౩౭ ||

సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయౌ |
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్స్యసి || ౩౮ ||

ఏషా తేలిభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్వోగే త్విమాం శృణు |
బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ కర్మబంధం ప్రహాస్యసి || ౩౯ ||

నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి ప్రత్యవాయో న విద్యతే |
స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్ || ౪౦ ||

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిరేకేహ కురునందన |
బహుశాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినామ్ || ౪౧ ||

యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రవదంత్యవిపశ్చితః |
వేదవాదరతాః పార్థ నాన్యదస్తీతి వాదినః || ౪౨ ||

కామాత్మానః స్వర్గపరా జన్మకర్మఫలప్రదామ్ |
క్రియావిశేషబహులాం భోగైశ్చర్యగతిం ప్రతి || ౪౩ ||

భోగైశ్చర్యప్రసక్తానాం తయాపహృతచేతసామ్ |
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః సమాధౌ న విధీయతే || ౪౪ ||

త్రైగుణ్యవిషయా వేదా నిస్తైగుణ్యో భవార్జున |
నిర్వంద్యో నిత్యసత్త్వస్థో నిరోగక్షేమ ఆత్మవాన్ || ౪౫ ||

యావానర్థ ఉదపానే సర్వతః సంఘతోదకే |
తావాన్సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః || ౪౬ ||

కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన |
మా కర్మఫలహేతుర్భూర్మా తే సంగోఽస్త్వకర్మణి || ౪౭ ||

యోగస్థః కురు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ధనంజయ |
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే || ౪౮ ||

దూరేణ హ్యవరం కర్మ బుద్ధియోగాద్ధనంజయ |
బుద్ధౌ శరణమన్విచ్ఛ కృపణాః ఫలహేతవః || ౪౯ ||

బుద్ధియుక్తో జహాతీహ ఉభే సుకృతదుష్కృతే |
తస్మాద్వ్యోగాయ యుజ్యస్య యోగః కర్మసు కౌశలమ్ || ౫౦ ||

కర్మజం బుద్ధియుక్తా హి ఫలం త్యక్త్వా మనీషిణః |
జన్మబంధవినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛంత్యనామయమ్ || ౫౧ ||

యదా తే మోహకలిలం బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి |
తదా గంతాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్య చ || ౫౨ ||

శ్రుతివిప్రతిపన్నా తే యదా స్థాస్యతి నిశ్చలా |
సమాధావచలా బుద్ధిస్తదా యోగమవాప్స్యసి || ౫౩ ||

అర్జున ఉవాచ |
స్థితప్రజ్ఞస్య కా భాషా సమాధిస్థస్య కేశవ |
స్థితదీః కిం ప్రభాషేత కిమాసీత వ్రజేత కిమ్ || ౫౪ ||

శ్రీభగవానువాచ |
ప్రజహాతి యదా కామాన్సర్వాన్పార్థ మనోగతాన్ |
ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్తదోచ్యతే || ౫౫ ||

దుఃఖేష్యనుద్విగ్నమనాః సుఖేషు విగతస్పృహాః |
వీతరాగభయక్రోధః స్థితధీర్మునిరుచ్యతే || ౫౬ ||

యః సర్వత్రానభిన్నేహస్తత్తత్ప్రాప్య శుభాశుభమ్ |
నాభినందతి న ద్వేష్టి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా || ౫౭ ||

యదా సంహరతే చాయం కూర్మోగానీవ సర్వశః |
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థభ్యస్తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా || ౨౮ ||

విషయా వినివర్తంతే నిరాహారస్య దేహినః |
రసవర్జం రసోఽప్యస్య పరం దృష్ట్వా నివర్తతే || ౨౯ ||

యతతో హ్యపి కౌంతేయ పురుషస్య విపశ్చితః |
ఇంద్రియాణి ప్రమాదీని హరంతి ప్రసభం మనః || ౩౦ ||

తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత మత్సరః |
వశే హి యస్యేంద్రియాణి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా || ౩౧ ||

ధ్యాయతో విషయాన్పుంసః సంగస్తేషూపజాయతే |
సంగాత్సంజాయతే కామః కామాత్తోదోఽభిజాయతే || ౩౨ ||

క్రోధాద్భవతి సంమోహః సంమోహాత్స్మృతివిభ్రమః |
స్మృతిభ్రంశాద్బుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి || ౩౩ ||

రాగద్వేషవిముక్తేస్తు విషయానింద్రియైశ్చరన్ |
ఆత్మవశ్యైర్విధేయాత్మా ప్రసాదమధిగచ్ఛతి || ౩౪ ||

ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హానిరస్యోపజాయతే |
ప్రసన్నచేతనో హ్యశు బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతే || ౩౫ ||

నాస్తి బుద్ధిరయుక్తస్య న చాయుక్తస్య భావనా |
న చాభావయతః శాంతిరశాంతస్య కుతః సుఖమ్ || ౩౬ ||

ఇంద్రియాణాం హి చరతాం యన్మనోఽనువిధీయతే |
తదస్య హరతి ప్రజ్ఞాం వాయుర్నావమివాంభసీ || ౩౭ ||

తస్మాద్ద్యస్య మహాబాహో నిగృహీతాని సర్వశః |
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థభ్యస్తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా || ౩౮ ||

యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ |
యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా పశ్యతో మునేః || ౩౯ ||

ఆపూర్యమాణమచలప్రతిష్ఠం సముద్రమాపః ప్రవిశంతి యద్వత్ |
తద్వత్కామా యం ప్రవిశంతి సర్వే స శాంతిమాప్నోతి న కామకామీ || ౪౦ ||

విహాయ కామాన్యః సర్వాన్పుమాంశ్చరతి నిఃస్పృహః |
నిర్మమో నిరహంకారః స శాంతిమధిగచ్ఛతి || ౭౧ ||

ఏషా బ్రహ్మీ స్థితిః పార్థ వైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి |
స్థిత్యాస్యామంతకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి || ౭౨ ||

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే

సాంఖ్యయోగో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ||౨||

Web Url: <http://www.vignanam.org/veda/srimad-bhagawad-gita-chapter-2-telugu.html>